

COMPASS

ENHANCING MOTIVATION OF
OLDER LEARNERS TO LEARN
THROUGH CULTURE

CORI - ITALY

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

This work is licensed under Attribution-ShareAlike 4.0 International. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

CORI, ROMIEŠU DĀRGAKMENS ROMAS ĒNĀ

Leģendas vēsta par Cori teritorijas, kas senāk bija pazīstama kā Cora, dievišķo izcelsmi, un tā atklājas starp alejām un unikālajiem skatiem uz Tirēnu jūru. Dardāns, Eneja vai Korax ir dievbijīgie Trojas kauju varoņi, kas lika dzirksti šīs pasakainās pilsētas pamatiem. Tikai vienu stundu uz dienvidiem no Romas un pusstundu no jūras, Cori ir pilsēta, kas noteikti jāapmeklē, lai gūtu īstu itāļu pieredzi.

Arheoloģiskie dati dokumentē cilvēku klātbūtni pilsētā kopš vidējā bronzas laikmeta (14. gs. p. m. ē.) un izvirza hipotēzi par stabilu apmetni vismaz no agrīnā dzelzs laikmeta (10.-9. gs. p. m. ē.), kas uzcelta kalna virsotnē, padarot to par pilsētu, kas ir vecāka par Romu. Arhaiskajā laikmetā, sākot ar 5. gs. p. m. ē., Cora bija pilsētībūvnieciski strukturēta un aizsargāta ar varenajiem daudzstūrainajiem mūriem - senākajiem redzamajiem pieminekļiem mūsdienu Cori, kas izveidojuši iespaidīgas terases ar vairāk nekā 2 km garu krāšņu mūra konstrukciju.

Cora bija pilsēta bagāta tirdzniecībā, un pirms romiešu hegemonijas tai pat bija sava monēta, kas tika saukta par "corano". Monēta pašlaik atrodas Parīzes Luvrā. Pilsētas klusie liecinieki par aizgājušo laiku ir tempļi un bagātīgās arheoloģiskās teritorijas, kas ir iestrādātas pašas pilsētas audumā, padarot to par aizraujošu apmeklējuma vietu, kurā saglabājušies laika rituāli. Var apbrīnot krāšņo Herkulesa tempļi, kam piešķirts "valsts nozīmes pieminekļa" statuss (1. gs. p. m. ē.), Catena romiešu tiltu (1. gs. p. m. ē.), Sullas torni, skaisto Kastora un Polluksa tempļi, kas slēpjas Kori alejās, netālu no majestātiskā Pozzodorico laukuma. Turklāt var minēt

dažādus viduslaiku "dārgakmeņus", piemēram, vērtīgo Svētās Olīvas baznīcu, kur unikāli saplūst romiešu, viduslaiku, renesanses un baroka laikmeti. Tur mūsdienās notiek akustiski koncerti un pasakainas kāzas.

Vēl viena neticama vieta ir Annunziata kapela - Siksta kapela pirms Siksta kapelas, ko finansēja senās starptautiskās attiecības, ko Cori uzturēja ar dižciltīgām spāņu ģimenēm. Senā Cori vienmēr ir saglabājusi lielu autonomiju no Romas, tai bija "SPQC" (burtiski "Senāts un Cori tauta" - senā Romas republikas forma) statuss, un to nekad nav pārvaldījusi muižniecība.

Pateicoties savai lomai un lojalitātei Romai, ap 1593. gadu Cora saņēma oficiālās Mūžīgās pilsētas krāsas - okera dzelteni un imperatora sarkano - apmaiņā pret Minervas statuju no Cora arheoloģiskajiem izrakumiem (ja kādreiz apmeklēsiet Romu, varat redzēt Minervu tieši pretī mēra pilij, ko sauc par Campidoglio).

Citas svarīgas krāsas ir trīs vēsturisko rajonu (Rione) krāsas, kuros ir sadalīta Cori - Signina Rione (dzeltenī zaļš vēstnesis), Ninfina Rione (sarkani zils vēstnesis), Romana Rione (dzeltenī zils vēstnesis).

Cori vēsturiskais centrs 2. pasaules kara bombardēšanas laikā tika smagi izpostīts, tomēr tas ir labi saglabājies ar desmit baznīcām, aizraujošiem laukumiem, intriģējošiem arheoloģiskajiem objektiem un nemitīgi mainīgām perspektīvām tipiskā viduslaiku centrā, kas lutina apmeklētājus. Cori ir dzīvīga pilsēta Romas ēnā ar neatkārtojamu un senatnīgu raksturu, kas vēl jāatklāj.

VIETA AR UNIKĀLĀM GARŠĀM

Cori ir bagāts dabas mantojums! Šeit ir bagātīgi kalni, kaļķakmens, tufs un vulkāniskie materiāli, kas veido izcilu teritoriju, kas piemērota dārzkopībai, vīnogulājiem un olīvkokiem. Cori virtuve ir dziļi iesakņojusies tās Vidusjūras būtībā un lauku identitātē, ar vienkāršām sastāvdaļām un pikantām garšām, un mūsdienās to var atrast izsmalcinātos restorānos un senajos krodziņos, ar ko Cori ir slavena.

Starp svarīgākajiem tradicionālajiem produktiem noteikti var minēt vīnu. Vīna ziņā Cori ir kļuvusi par vienu no interesantākajiem Itālijas apgabaliem, kurā ir trīs vietējās vīnogu šķirnes, kas galvenokārt vai gandrīz tikai Cori ir sastopamas. Šādas šķirnes laika gaitā draudēja pazust, bet tikai 20. gadsimta beigās tās tika nostiprinātas un novērtētas mūsdienu vīnos, kas ieguvuši valsts un starptautiskus apbalvojumus. Bellone, Malvasia Puntinata un Nero Buono di Cori ir trīs Cori vietējo vīnogu šķirņu nosaukumi. Bellone bija pazīstama jau senajiem romiešiem, kas tās nosaukumu atvasināja no dievietes Bellonas, kurai šis vīns tika veltīts, un pat Plinijs Vecākais savos dzejoļos Bellone nosauca par "pantastisko vīnogu" (burtiski "maizei līdzīgās vīnogas", kuras zemnieki ēda kopā ar maizi).

Cori masveidā ražošo arī olīves - gan brīnišķīgajai augstākā labuma olīveļļai, ko iegūst no vietējām Itrana olīvām, gan Gaetas galda olīvām. Olīvkoki ir svarīgs ilgtspējas faktors, tāpat kā vīna dārzi. To gatavo Nero Buono vai Bellone vīnā kopā ar sienu un savvaļas augiem. Pirmie dokumenti, kuros sākotnēji minēta šī recepte, datēti ar 16. gadsimtu, un tie ir oficiāli iekļauti senajos Cora statūtos.

Svarīga tradīcija, kas joprojām tiek saglabāta Lieldienu cepumu ražošanā - parasti tika gatavoti divu veidu cepumi, proti, zirga formas pīrādziņi un meitenes formas pīrādziņi ar vārtām olām, kas ieliktas launaga iekšpusē. Vēl viens tipisks cepums, ko gatavo lielākajā daļā Cori ģimeņu, ir cepumi, kas vārti verdošā ūdenī un saukti "scottolate", burtiski "applaucēti".

Cori ir arī īpašas kultūras, piemēram, vietējais safrāns un senie graudi. Starp interesantākajiem makaronu veidiem, ko ražo, noteikti var minēt fettuccine (sava veida ar rokām gatavoti linguine makaroni) un strozzapreti (burtiski nozīmē "dīkstošie priesteri") makaronus. Parasti tos gatavo kopā ar ragū mērci (pasaulē pazīstama kā Boloņas mērce) vai vietējām sēnēm.

DABA UN AINAVA

Cori ir plaša teritorija, kas aptver pakalnus, kalnus un dabiskas teritorijas. Visu teritoriju no ziemeļiem uz dienvidiem šķērso Frančigenas ceļš, kas ir viens no svarīgākajiem svētceļnieku ceļiem Eiropā un savieno Kenterberiju-Romu-Jeruzalemi. Frančigenas ceļš veicina lēno tūrismu un savieno cilvēkus no visas pasaules. Viena no interesantākajām vietām Cori pilsētā, ko skar Francigena ceļš, ir Džulianello ezers - dabas piemineklis ar atsvaidzinošu un skaistu dabu. Lauku apvidus ir labi saglabāties, un tajā aug vīna dārzi, olīvkoki, graudaugi, kivi un safrāns.

Ja jums patīk kalni, Cori ir lieliska vieta nobraucieniem, trekingam un slackliningam. Un, ja jums vienkārši patīk pastaigāties un elpot svaigu gaisu, tā ir apbrīnojama vieta, kas pilna ar ēnainiem, floras un putnu bagātiem mežiem.

FOLKLORA UN TRADĪCIJAS

Stāstus un tradīcijas uztur dzīvus daudzas biedrības, kas organizē pasākumus un pulcē jauniešus un seniorus. Būtiski ir pieminēt Sbandieratori tradīciju, "karoga metējus" vai "karoga audējus", folkloras kopas, kas pārmanto 16. gadsimta condottieri, smalku divvalodu diplomātu, tradīciju, kuri kauju laikā vadīja armijas, pārvietojot karogus, jo katra kustība bija precīza militāra operācija, kas bija jāizpilda ar karogiem. Izmantojot kombinētas horeogrāfijas, renesanses mūziku un bungu maršus, Cori karognesēju grupas pulcē jauniešus, lai aizrautos ar šo seno tradīciju. Cori darbojas renesanses deju grupa, kas pēta kādreizējo dižciltīgo galma deju.

Katru gadu Cori rīko trīs lielus pasākumus. Katru maija otro svētdienu par godu Pestīšanas Dievmātei notiek gara un krāsaina parāde. Vēlāk jūnijā un jūlijā notiek vēsturiskā renesanses laika parāde "Carosello Storico", kuru rekonstruē par godu Jaunavai Marijai un svētajai Oļīvei un kurā trīs vēsturiskie rajoni (Rione Signina, Rione Ninfina, Rione Romana) sacenšas par Palio, svēto aizbildņu godu, kurā piedalās visas vietējās sabiedrības grupas, tērpušās tradicionālos tērpos, šķērsojot pilsētu. Carosello kulminācijas punkts ir zirgu skriešanās sacīkstes, kurās katras Rione bruņinieki sacenšas, jāgot ar zirgiem, lai ar dambretēm noķertu lielāko daļu riņķu. Trešais - Lacija festivāls ir viens no lielākajiem folkloras festivāliem Itālijā, kas ir daļa no CIOFF, UNESCO folkloras un festivālu veicināšanas nodaļas. Katru jūliju un augustu tajā piedalās desmitiem grupu no visas pasaules, kas unikālā un aizraujošā pasākumā demonstrē savas dziesmas, dejas un tradīcijas.

Vēl viens aizraujošs un nišas ziņā interesants pasākums ir "Dziedošais ezers", kas tiek rīkots Džulianello ezera krastā. Parasti tas notiek septembrī, un akustisko mūziku un tūkstošiem gadu seno pasijas dziedājumu tradīciju dzied Džulianello nobriedušās sievietes, atgādinot par mātes un meitas attiecībām, kuru saknes joprojām glabā neformālas sieviešu grupas.

KULTŪRA UN IZCILI PRĀTI

Vairāki izcili prāti ir izvirzījuši Cori literatūras, mākslas, teātra un zinātnes uzmanības centrā. Starp tiem noteikti var minēt:

Elio Filippo Akroka (Elio Filippo Accrocca) bija viens no nozīmīgākajiem Itālijas rakstniekiem pēc Otrā pasaules kara.

Alessandro Marchetti ir viens no pasaules pionieriem aeronautikas inženierijā. Arī Hayao Miyazaki izmantoja vienu no tā lidmašīnas modeļiem anime filmā "Porco Rosso".

Rosa Tomei, dzejniece, kas bija slavenā Trilusa, Romas rakstnieka un intelektuāļa partnere, dzīvoja 19. un 20. gadsimtā.

Cesare Chiominto, rakstnieks un skolotājs, Cori dialekta ideālais tēvs.

Luidži Pistilli, izcils aktieris ar galvenajām lomām filmās The Good, the Bad and the Ugly (1966) (priesteris Pablo Ramirezs, Elija Valaha varoņa Tuko brālis) un filmā For a

Few Dollars More kā Grogijs. Viņš tiek uzskatīts par vienu no labākajiem Bertolta Brehta darbu interpretiem.

Enriko Appetito, viens no izcilākajiem itāļu fotogrāfiem, Antonioni, Moničelli, Viskonti, Godāra, Fellīni u. c. skatuves fotogrāfs.

Sandro Penna ir viens no nozīmīgākajiem 20. gadsimta Itālijas dzejniekiem.

Marija Levi Montalcini, Cori goda pilsone, 1986. gadā saņēma Medicīnas balvu.

Corī ir moderns teātris, bagāts muzejs un rosīga publiskā bibliotēka ar vēstures arhīvu, kas veicina pētījumus un konferences.

VIETĒJAIS DIALEKTS

Cilvēki runā dialektā, kuram ir savi termini un ritms. Nozīmīgākais dzejnieks, kas ir veicinājis tā lietojumu un licis gramatikas pamatus, ir Ćezare Ćominto. Daži no interesantākajiem izteicieniem ir: Jo" ir artikuls "the", ko lieto Cori dialektā, un tā izruna ir kā "yo" (kā to dara reperi).

Vēl viens jautrs veids, kā atšķirt, kurš ir no Cori un kurš nav, ir par izteicienu "jeso" vai "jesoca" kā pārsteiguma vai laimes izpausmi. Cori dialektā ir daudz specifisku izteicienu, kas ir daļa no lauku un kolorītās zemkopības tradīcijām. Viens no daudziem ir "rótio", kas apzīmē "cilvēku grupu, kas sarunājas uz ielas, sēžot uz krēsla".

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

This work is licensed under Attribution-ShareAlike 4.0 International. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>